

DEBRECZENI
PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	---

Tartalom. A közalpból segélyezés módozatára vonatkozó vélemény. Bartha Zsigmond. — Tárcza. Adalékok stb. Tóth S. — Iskolaügy. Részletek Dr. Öreg János „A francia középoktatás és tanárképzésről“ cz. munkájából. — Közgyeink. A beregi ev. ref. egyházmegye közgyűléséről. Sütő Kálmán. — Templomünnepély Kisujszálláson. Keszi Hajdú Lajos. — Levél a szerkesztőhöz az új tápintezet ügyében. Egy pap. — Egy és más stb. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

A közalpból segélyezés módozatára vonatkozó vélemény.

A szatmári ev. reform. egyházmegye 1888. április 10—11-ik napjain tartott közgyűlése 23-ik sz. a. határozatával a közalpból való segélyezés módozatára vonatkozó véleményezéssel egy küldöttség bízta meg, melynek alólírott is egyik tagja volt: miután az együttműködésben két tag akadályozva volt: alólírott magánvéleményét következőkben terjeszti be:

Mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy a közalpi segélyezés eddigi módját célhoz vezetőnek nem tartja; e helyett részéről is helyesli a szegény egyházaknak, a lelkészi fizetések minimális kiegészítése, — adósságaiknak törlesztése, — s egyéb szükségük jövőben könnyebben lehető teljesítése végett olcsó törlesztési kölcsönhöz juttatás általi alapos felsegélését.

Mondja ki: hogy a mennyiben ez a közalap kölcsönre fordítható összegéből nem telnék, hatalmaztassék fel a konvent, ennek akár a Földhitelintézettől, akár a bankból leendő kieszközlésére oly feltétellel, hogy mind az 5%-es kamatot, mind a másfél %-es törlesztést a kölcsönző egyházak teljesítsék, csakis oly egyházakért teljesíténé a kamatfizetést a közalap, a melyek magasabb egyházi és nemzetiségi érdekből minden áron feltartandók volnának.

Mondja ki: hogy azon egyházak, melyek a lelkészi

fizetést a megállapítandó minimális összegig még 6 és 1/2 %-es törlesztési, 32 év múlva sajátjukká válendő kölcsönnel sem volnának hajlandók vagy képesek fedezni, más szomszéd-egyházzal leendő társítás által, —

azon egyházak pedig, melyekben a papi és tanítói fizetés csak együttesen ütné meg a minimumot, — a két hivatal egyesítése vagy káplán-tanítóóságok alkalmazásával, — vonatnának el a közalapsegélyezésből való részvételtől.

Mondja ki: hogy a pap és s. lelkész-tanítóóságok egyesítése által feleslegessé váló lelkészek elhelyezhetése végett szükségesnek tartja, hogy a nagy népességű egyházak annyi rendes lelkészt hívjanak, a mennyi a hívek gondozására elkerülhetetlenül szükséges; s a mennyiben így sem volnának elhelyezhetők: addig az ideig és anynyiban, míg elhelyezhetők volnának: a közalpi évi bevétel megfelelő mértékben vagy végkielégítésre, vagy nyugalmazásra fordítassék; és végre: míg a lelkészek és s. lelkészek létszáma a redukált szükséglettel összhangzatba hozhatnák: már a theológiára is csak határozott számú, a szükségletnek megfelelő s csak kiválóan alkalmas ifjak vétessenek fel.

Indokok:

A közalap eddigi segélyezésmódja — mind a mellett, hogy eddig segélyezésre majd 200 ezer forint fordított — a szükségletet semmivel sem apasztotta, az most is annyi, mint a közalap kezdetén; ily módon nem teljesítheti magasztos hivatását: egyházaink szegénységéből való kiszabadítását; minden évben kérelmezése pirító és alkalmatlan; míg a tőkeképzésre képesítő 5%-es kamatu, másfél %-es törlesztésű, 32 év múlva a kölcsönző egyházak tulajdonává váló kölcsönhöz juttatás, — ha az nem kötetik pusztán a közalap kiosztható tőkéje mennyiségéhez, mely erre határozottan elégtelen, — hanem a közalap évi 100 ezer frt bevételére támaszkodva, akár a Földhitelin-

tézettől, akár a bankból annyi kölcsön eszközöltetnék a konvent által, a mennyit a kis egyházak lelkészi fizetéseknek a minimumra kiegészítésére, nagy kamatú adósságaik törlesztésére stb. felvenni, annak kamatait és törlesztését 32 évig pontosan teljesíteni hajlandók és lekötöztettek lennének: ez legtöbb igyekező kis egyházunkat fentartaná önállóságában; kevesbíténé a társítandó — és a két hívatalt egyesítendő egyházak — s ez által a feleslegessé váló lelkészek és tanítók számát.

A kamatot és törlesztést könnyen teljesíthetné a kölcsönvevő egyház, ha addig, míg a kölcsönt földbirtokba helyezhetné, 8%-tel kamatoztatná; így is maradna 2000 frt kölcsön után 30 frt feleslege a lelkészi fizetés javítására. Ha pedig 2000 frtot földbirtokba helyezhetné és azt kellőleg megmívelné, nem csak a kamatot és törlesztést teljesíthetné könnyedén, hanem a lelkészi fizetés kiegészítésére is juthatna 100 frt; a mennyiben hazánk legtöbb vidékein 2000 frtból 35—40 hold föld is vásárolható. 32 év multával pedig vagy a 3000 frt tőke, vagy a rajta vásárolt föld örökre a kölcsönkérő egyházává válnék.

E terv alig érintené a közalap évi kiosztható részletét; mert e szerint a közalapi évi bevétel csak tartalék-alapul, és csapásos években kiegészítőül szolgálna.

A kölcsönrel ki nem segíthető egyházak társítását, lelkész vagy s. lelkész-tanítóságok egyesítését, — a szükséglet apasztása, — s a kiosztható segélylyel való összhangzatba hozatala követeli. 851 negyedosztályú egyházunknak, — melynek több felénél 400 lelken alól áll. — mindenféle szükségét a közalap évi kiosztható mennyiségével kielégíteni képtelenség: azért ezek nagy részét el kell vonni az egyesítés, társítás által a közalap évi segélyezési összege fogyasztásától.

A minimális lelkészi fizetés megállapítása azért szükséges, mert a papi hivatal tisztessége megköveteli, hogy az legalább a legszerényebb állami hivatali fizetés mennyiségéig kiegészítettessék.

A theologusok számának lehető korlátozása mindaddig, míg a társítás által feleslegessé váló hivatalnokok elhelyezést nem nyerhetnek — a célhoz hamarabb jutás, és abból a tekintetből szükséges, mert helyettes és segédlelkészeink száma ott áll, hogy két egyházkerületünkben minden 4 rendes lelkészre, másik kettőben minden 5 és $\frac{2}{5}$ -re esik egy helyettes vagy segédlelkész, a mely tehát — 851 negyedosztályú rendes lelkészségünkre tekintettel — szintén rendezésre vár.

Kelt Ökörítón, 1888. aug. 28.

A nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek
alázatos szolgája

Bartha Zsigmond,
egyházmegyei tanácsbíró kiküldött.

T á r c z a.

Adalékok a tiszántuli ev. ref. egyházkerület történetéhez.

1769. Április 25.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Tasnádi Székely István szabolcsi esperes, Dézsi István jegyző, Eperjesi Pál assessor ugyanonnan; Dobsa Tamás békési egyházmegye küldötte; Makódi Mihály közép-szolnoki esperes, Töltési Ferencz bihari egyházmegye nótáriusa. A debreczeni collegium professorai. Világiak közül: Lónyay László, Vay István, Halmágyi Ferencz, Péchy Imre, Szeremley Sámuel.

T á r g y a k:

1. Az erdélyi consistorium a szilágyi esperesség ügyében válaszolja, hogy azon egyházmegye ezen egyházkerület felügyelete alá tartozik, de mégis azon egyházaknak sajátos jogai tiszteletben tartassanak. A fenforgó ügy bővebb megbeszélésére Nagyfaluban tanácskozás tartassék, a superintendens maga mellé vévén a szomszéd egyházmegyék espereseit vagy nótáriusait június 15-ike körül.

2. Ónodi József hivatalától megfosztatván, kéri visszavételét. Ha augusztushóig újabb kihágásokat nem követ el, reménysége lehet.

3. Egyeki egyházból kiűzött lakosok ügyében az ágens ő Felsőgéhez folyamodjék.

4. Lovasi József volt szeghalmi lelkész a házasságtörés vádja alól felmentetik.

5. Komjáthi László, miután esperesi meghagyás ellenére a Gálos-petrii egyházba betolakodott, kizáratik a lelkészi hivatalból. Kertész Gergely szalacsi volt rektor jelöltetik Gálos-Petribel lelkészül.

6. Székely Péter volt nánási rector Hollandiából visszatérvén, a Fülöp-daróczi egyházba kibocsáttatik.

7. A széplaki egyház a hozzárendelt Földesi nevű lelkész ellen kifogásokat tesz, és Szatmári István szatmári lelkészt öhajtaná. Az egyházkerület megengedi, hogy ha Földesi a félét eltölti, akkor helyébe Szatmári István mehessen.

8. Nagybányai egyházban a lelkész Kolozsvári István és a curator Marti Sámuel között kifejlődött viszályos ügyet, ha lehet, békésen intézzék el Fáy József szatmári esperes, Hajdú István szatmári senatorral és curatorral együtt.

9. Katona József S.-pataki contrascriba hivatalától megfosztatott ugyan, de azért a lelkészi hivataltól nem tiltatván el: alkalmazása Halászbiban — a szabolcsi egyházmegye tiltakozása dacára — helybenhagyatik.

10. Vajasdi Mihály zilahi lelkész ügyében, ki hivatalától megfosztatott, az 1-ső sz. a. kinevezett különdöttség tartson vizsgálatot.

11. Erdődön hely. hitv. lakos már nem maradván, a lelkész és tanító onnan eltávoztak; a szent edényeket Makodi sénior vette kezébe, melyekről a leltárt a superintendenshez beszolgáltatta. A róm. katolikus lakosok a kisebbik harangot akarták visszaváltani, de a mieink nem akarják annyira leszállított áron átengedni.

12. A desolált békési egyház ingóságai a szabolcsi esperes gondjai alá kerülvén: azokról jelentés tételik.

13. Kabai András, a debreczeni egyházmegye jegyzője panaszolja, hogy nincs helye, sem Nádudvar, sem Sáránd be nem fogadja.

14. Szelek György legközelebb gelsei lelkész panaszolkodik, hogy Sarkadon tartózkodása alatt Kiss Páltól sokat kellett szenvednie; a kunsági egyházmegye ítéljen. IV. köt. 10—14 l.

A Lovasi József szeghalmi lelkész ügyében hozott ítélet be van vezetve.

A Zoványi József szilágysági esperes ügyében 1769. jul. 23-án tartott ülésben hozott ítélet szintén be van vezetve, mely szerint nevezett sénior sokféle visszaélései, engedetlenségei miatt hivatalából letételik. IV. köt. 14—17. l.

Tóth S.

(Folytatása köv.)

Iskolaügy.

Részletek

Dr. Öreg János „A francia középoktatás és tanárképzésről“ cz. munkájából.

I.

A középiskola jellemzése.

A francia középoktatás alkalmasint azon okból, mert hosszas századokon át belkörüleg fejlődött, sajátosságosan elüt a többi európai államokban divatozótól. Náluk a lyceum, vagy középiskola önmagában befejezett teljes egészet képez, nem támaszkodik az elemi iskolára s befejezés szempontjából nem szorul magasabb egyetemi oktatásra. Mert sajátlag náluk a középiskola képviseli az egyetemet. A lyceumot bevezetett tanuló nálok megkapja a műveltségre megkívántató összes tudnivalókat, s onnét vagy egyenesen kilép az életbe, vagy valamely életpályájához közelebről alkalmas szakiskolába, példánakokáért az irodalmi, theologiai, jogi, orvosi, gyógyszerészeti, bányászati, erdészeti facultásba. Ott azután további szakszerű kimíveltetésben részesül, de többé az egyetemes műveltséghez tartozó ismeretekben nem kap oktatást.

A lyceum szervezete.

A francia lyceum mostani szervezetét hosszas fejlődési folyamat megfutása után nyerte. Nevezetesen a hajdani párisi

egyetem körül csakhamar oly házak keletkeztek, a melyekben a szegény tanulók bentartásban részesültek. E házak lassan-lassan magokhoz kaparították az egyetemi oktatást, a melynek nemcsak módszerét, hanem tanárait is magokhoz csábították. Midőn a jézuiták Franciaországban is meghonosultak, ügyesebb tanítási módszerökkel e házaknak is veszedelmes versenytársáivá váltak. A jézuiták kiűzése után még egyszer birtokába lépett a párisi egyetem nemcsak a saját, hanem a versenyző szerzet tanintézetének is, de ez az uralom nem sokáig tartott, mert az 1789-ki forradalom egyetlen egy collegium, a Louis le Grand nevűn kívül, mindet eltörölte. Ennek az intézetnek a mintájára, a melyet Napoleon collége imperialnak nevezett, alakította az első császár az általa felállított középiskolákat. Sőt azoknak összeségét ruházta fel az egyetemet régebben megillető összes szabadalmakkal, kiváltságokkal is; úgy hogy az egyetem név alatt Franciaországban az összes lyceumok egyetemét értik, nem pedig valami olyan intézetet, a mely nálunk egyetem név alatt ismeretes.

A bentartósság intézménye.

Midőn Napoleon a lyceumokat szervezte, katonai hajlamaihoz ragaszkodva, kötelezővé tette bennök a bentartósság intézményét. Ezzel ugyan nem létesített új dolgot, mert a francia collegiumokban azelőtt is divatozott, hogy bizonyos számú növendékeket teljes ellátásra vettek fel az intézetekbe, csak hogy míg azelőtt ez a szegényekre, s legfeljebb az oly árvákra szorítkozott, a kik a házi nevelés előnyében nem részesülhettek: addig Napoleon a bentartósságot kötelező rendszabállyá tette. Addig magánházakhoz, sem tanárokhoz, sem másnemű bentartással foglalkozó intézetekhez nem volt szabad adni egyetlenegy növendéket sem, míg a császári intézetekben a bentartósok előírt létszáma meg nem tellett. Eleintén ellen-szenvvel fogadta ugyan a közönség ezt a rendszabályt, de utóljára annyira megszokta, hogy ma már a francia szülő csak úgy vél kellő nevelést adhatni gyermekének, ha azt valamely kormányintézetnek adja át teljesen, hogy az viselje gondját mindaddig, míg csak az életbe kilépés percze el nem érkezik. Nyolcz éves korában kikerül a gyermek a szülei felügyelet alól s ekkor átveszi az iskola s húsz éves korában mint teljesen kész férfit bocsátja ki szárnyai alól. Nagy feladatot vállal tehát magára az iskola, s mivel a francia fiatalságnak felénél több bentartásban növekedik: a nemzet vezérletére hívatott egyének mineműségéért egyenesen az a felelős.

Közügyeink.

A beregi ev. ref. egyházmegye közgyűléséről.

Magyar ev. reform. egyházunk egyetemének jövőjébe mélyen benyúló némely fontos, s már ez idő szerint elodázhatalan ügyek tárgyalása végett, a fentnevezett egyházmegye folyó évi augusztushó 30-án egy második közgyűlést tartott, melynek legfőbb feladata volt a tiszántúli főtiszteletű egyházkerület szeptemberhó 17. és következő napjain összeülendő közgyűlése elé bizonyos — a főtiszteletű konvent által foganatba venni tervezett — intézkedésekre vonatkozólag véleményes javaslatot terjeszteni föl.

Ezen, hitfelekezetünkre nézve nagy horderejű, annak úgy egészét, mint az egyes egyházakat és a hivatalos egyéni-

ségeket is nagyon közlelről érintő ügyek egynémelyike ez alkalommal — egyházmegyénknél — tüzetes tárgyalás alá vétetvén, a közmegállapodással, mondhatnám, a legkisebb ellenézet nyilvánulása nélkül, következő határozatok mentek jegyzőkönyvbe:

Az országos közalaptól történendő segélyezések módját illetőleg egyházmegyei közgyűlésünk a tőkés segélyezés álláspontjára helyezkedik oly körülírással, miszerint a tőkés segélyezés — vagy talán szerintem kölcsönadással való segélyezés — ne érintse az egyházak, egyházmegyék és egyházkerületek tulajdonát tevő, s az azok kezelése alatt álló tőkepenzeket, hanem ezeknek számításán kívül hagyásával, pusztán az országos közalap rendelkezése alá tartozó összegekből útalványoztassék, mindenekelőtte a csekély díjazású lelkipásztorok jövedelmének növelésére, másodsorban a magokat önjerejükből fentartani nem képes egyházak napi, illetve évi rendes szükségleteiknek fedezetéül, és végre jönnének azon egyházközségek, melyek elodázhatlanul szükséges építkezéseket kénytelenek eszközölni s a költségvetésben előirányzott összeget az egyes tagok túlterhelhetése, vagy éppen anyagi károsodása nélkül nem állíthatják elő.

A tőkés, vagyis kölcsönadással való segélyezésben részesített egyház, mint erkölcsi testület, a nyert összeget biztosítja és 32 év alatt az országos közalaphoz $1\frac{1}{2}\%$ évenkénti befizetéssel visszatéríti.

Hogy pedig a segély gyanánt kapott kölcsönösszeg a felsegélt célra fordíttassék, erre nézve a felügyelet, az ellenőrzés az egyházmegyékre bízatik.

A dékánosság felállítását, — mint a mely hivatalos közeg itt nálunk ismeretlen, de meg helyi viszonyaink s életben levő szokásaink közé haszonnal be sem illeszthető intézmény, — egyházmegyénk mellőzendőnek tartja.

A közigazgatási peres ügyek körüli eljárás módozatait a zsinati törvények ide vonatkozó szakaszaiban teljesen körvonalozottnak s mindeneket kötelező erejűnek ismervén, azok mellett részletezésbe nem bocsátkozhatik.

Az egyetememes lelkészi gyám- és nyugdíjintézeti szabályokra nézve már előzőleg oly értelemben határozott, hogy azt csak mint özvegy-árva gyámintézetet kívánja felállíttatni és rendszeresíttetni, a nyugdíjintézet célszerűségét és előnyeit a jelenlegi körülmények között nem látja be.

A vasárnap megszentelését illető egyházmegyei vélemény, mely azt országos törvényhozásunk által kérelmezi általánosan kötelezővé tétetni, a főtiszteletű egyházkerületre már évek előtt felküldetett.

„Állandó káplánság“ egyházmegyénkben nincs, erről tehát véleményes javaslattal foglalkozni felesleges időtöltés és fáradság lett volna.

Tanítói lemondásoknál eddigelé iskolai év közben is távozhatott a tanító állomásáról, e miatt a népnevelés és más egyházi közszolgálat hátrányt nem szenvedett, a megüresült hely alkalmas egyéniséggel azonnal betöltetvén, jövőre az ezen ügyet szabályozó miniszteri rendelet szolgáló irányadóul.

„Óvoda, felsőbb leányintézet“, melyek hitfelekezetünk által tartatnának fenn, fájdalom, egyházmegyénkben egy sincs.

Missiói jelentés — mely a munkácsi körben történeteket tünteti fel — közgyűlés előtt bemutatvatván, tudomásul vétetett, minthogy az közvetlenül a püspöki hivatalhoz terjesztendő be.

Majd tárgyalattak kisebb-nagyobb érdekű helyi ügyek, azok között a tanügyi bizottsági elnök jelentése, a számvevőszék betérjesztése, éladásra vonatkozó egy pár folyamodás, valamint két bérleti szerződés, melyek szerint egy lelkipásztor és egy tanító a használatában levő parochiális földeket előnyös feltételek mellett haszonbérbe adta.

A jegyzőkönyv több száma foglalkozik az iskolai ügyekkel úgy általánosságban, mint egyes egyházakra vonatkozólag; megemlítendőnek tartom ezek között azt, hogy az iskolai évet záró vizsgálat megtartása a körlátogatók és az egy körbe tartozó tanítók jelenléte és tényleges részvétele mellett, határozatilag kimondatott, vagyis elrendeltetett.

A 44 sorszámú tárgymutató minden tétele letárgyalvatván, vagy elintéztetvén, közgyűlés szétoszlott, a jegyzőkönyv hitelesítésével szeptemberhó 5-ik napjára egy bizottság nevezetvén ki.

Sütő Kálmán,

b.-somi ev. ref. lelkipásztor.

Templomünnepély Kisujszálláson.

A kisujszállási ev. ref. egyház mult hó 29-én szép és emlékezetes egyházi ünnepélyt tartott, jelesül temploma száz éves fennállásának ünnepélyét.

Az ünnepély ref. vallásunk egyszerű, de mégis meghatározott szertartása mellett ment végbe ily módon:

Az istenítisztelet kezdetét vette 8 órakor az összes hangok ünnepi meghúzásával.

A gyülekezet felállva énekelte a 37-dik dicséret első versét, a másodikat leülve, azután megzendült a dalárdai kar éneke, melynek elhangzása után Dorogi Lajos lelkész úr a szószékbe lépve, az ünnepélyes tárgyhoz illő buzgó és meghatározott imádságot mondott, melynek elvégezte után ismét a dalárdai kar éneke zendült meg, melynek elhangzása után Gulyás Lajos lelkész úr állott fel a szószékbe, elolvastván vázlatát a templom százados történetének, mit a nép nagy és éber figyelemmel hallgatott. A gyülekezet kijövöre vallásos buzgalommal éneklé a 233-dik dicséret 8-dik versét: „Vigyázzanak a te szemeid ez imádságnak házára“ stb.

Igy ment végbe az egyszerű, de szívre, lélekre ható vallásos külszertartás.

A templom történetéből felemlítendőek ez adatok. E kun vidék ev. ref. egyházai Turgony, Marjalaka, Kusujszállás a 17-ik század utolsó negyedében elpusztulván: csak Kisujszállás alakult egyházzá a 18-ik század elején 1718-ban, a midőn lelkészi állomás is rendeztetett külön a tanítói hivataltól. Ha egyház volt, az adatok szerint pedig az volt, kellett lenni templomának is, de a melynek sem helye, sem terjedelméről semmi feljegyzés sincs. Templomról 1742., 1745. és 1754-ről vannak jegyzőkönyvi irományok, melyekből csak azt említem fel, hogy 1754-ben úgy adatott felsőbb engedély, hogy a templomalap téglából legyen és a felszínen felül 2 öllel, a többi rész vályogból rakassék és a torony külön álljon a templomépülettől. E toronyalap alapja a mostani magos toronynak is. A nemes lelkű, szabad szellemű 2-ik József, bár meg nem koronázott magyar király volt, türelmi rendelete által megtiltván a protestánsok üldöztetését, háborgatását: egyházaink azonnal új életre kezdtek kelni. Kisujszállási egyházunk használni akarván e vídámabb kort, a roskadozni kezdett vályogtemplom

helyett a mostani kőtemplomot emelte, megkezdve építése 1785-ben, befejeztetett 1788-ban, a mikor ünnepélyesen megnyitott a nyilvános istenisztelet tartására. Az új templom ekkor összeköttetett a toronnyal, a mint most van. E templom 100 éves fennállása óta sok viszontagságokat szenvedett, melyekből csak azt hozom fel, hogy 1827-ben égi tűz által leégett tornyával együtt, harangjai elolvadtak. A nép buzgósa azonban díszesebben állította fel templomát, tornyát, két új harangot öntetett, egy 11 mázsást pedig Kisvárdai Pap Lukács birtokos és neje Váradai Sára.

Kedves emlékü lelkésze Illyés Bálint 1885-ben indítványt tett az egyházi gyűlésben e templom száz éves fennállása megünneplésére, melyet az egyháztanács lelkesen elfogadott és ez ünnepélyt augusztus 29-kén meg is tartotta, mint feljebb említém. Sajnálatos, hogy a magas lelkű, közügyért buzgó férfiú családi kedvezőtlen körülményei miatt ez ünnepélyen meg nem jelenhetett, de szellemét, emlékét örökíté utóda Gulyás Lajos lelkészünk azon elismerő s ragyogó beszédében, melyet a közebéd alkalmával lelkes éljenzések közt mondott.

Az egyház ez ünnepély emlékezetére a vendéglő dísztermében közasztalt rendezett vidéki vendégei részére, kik, mint hallám, 120-an valának. Ezek közt megyénk főispánja Balog Imre, Hajdú Sándor alispán urak s több megyei hivatalnokok, ref. egyházvidékünk tisztikara elnökeik, nt. Székely Károly és ngos Horthy István urakkal együtt. Nemzeti, ősi szokás szerint hangzottak az üdvözlő beszédek, harsogott folytonosan a zene.

A kisujzállási ifjúság pedig fényes tánczestélyt rendezett a kaszinó dísztermében.

A templom, torony kül- s beldíszítése 5453 frtba és néhány krajezárba került.

Végül ezen emlékezetes ünnepély fényét, nagyszerűségét emeli azon körülmény, hogy a heves-nagykunsági egyházvidék épen e napon és ezen újonnan díszített templomban tartá ülését az istenisztelet elvégzése után, nt. Székely Károly esperes és ngos Horthy István egyházm. gondnok urak elnökelete alatt.

Jó Istenünk és Atyánk! Atyja és Istene atyáinknak, kinek tiszteletre tárulnak ki minden napon e szent hajléknak ajtóit, magasztalásodra zengenek énekeink magos boltívei alatt, imádásodra nyílnak meg szíveink és ajkaink!

Istenünk, Atyánk, esdünk könyörgünk:

„Vigyázzanak a te szemeid
Ez imádságnak házára
Ne jöjjenek ítéleteid
Ennek elpusztítására
Kedvezz e templomnak
Hogy sok embernyomnak
Még unokája
Lelke szükségéhez
Képest, a mit éhez
Itt megtalálja.“

A dalárda éneke az előimádság előtt ez volt:

Áldások Istene,
Ki a mennyben lakol,
Hozzád száll a zene
E népnak ajkiról.
Téged dicsóít,
Minden élő itt.

Áldások Istene,
Ki a mennyben lakol,
Hozzád száll a zene
E népnak ajkiról.

A madár ajakán
Te néked zeng a dal;
Téged áld a virány
Fejlő virággal;
A felhő az égen
Mely dörögve mégyen
A csermely és a szél
Hatalmadról beszél.

Áldások Istene,
Ki a mennyben lakol,
Hozzád száll a zene
E népnak ajkiról.

Imádság után pedig ez:

Dallam. 137. Soltár.

Mindnyájan mondjuk, valamint mondhatjuk,
Kívánjuk, mennél jobban kívánhatjuk:

„Légyen e templom Isten hajléka
Takarja oltalmának árnyéka
Ezredéviglen legyen fennállása
Világ-végomlaskor legyen romlása.“

Keszi Hajdú Lajos.

Levél a szerkesztőhöz az új tápintézet ügyében.

Debreczen, 1888. szept. 1.

T. Szerkesztő Ur!

Nem rójjá fel emberi gyengeségemnek, ha megvallom, hogy olyan jelenetről akarok írni, mely sok más embert hagyhat talán megindítás nélkül, de a mely engem nem kis mértékben hatott meg.

Keresetlen szavakkal, a közvetlenség hatása alatt írom e sorokat, végig néztem — — — nos mit? — ne mosolyogja le az olvasó szegény fejemet, — igen, megnéztem: hogy miként kezdte meg első lépését az új konviktus. A próbahét az összes szükségletnek $\frac{1}{10}$ részében megfelelő mennyiségben — a remanens ifjak részére eszközölt ebédfőzéssei ma vette kezdetét. Elek Lajos felügyelő tanár ott étkezett az ifjakkal. Mint mikor az édes apa örömtől repeső szívvel gyönyörködik, mikor gyermeke megteszi az első lépést Isten segedelmével, . . . elindul járnai szabadon, vezetés nélkül, még nem messze, talán csak a széktől mindössze a közeli asztalig, hát én ezt az örömet olvastam le e fáradhatatlan ember arcáról. Ez örömből kedves nejemnek is jutott, (ki férjét a tápintézeti fontos étkezési kérdésekben szakértelemmel támogatta), midőn megtekintve az első étkezést, őt az ifjúság riadó „éljen“-nel fogadta s üdvözölte. A ki nem próbálta, sejtelve sincs róla, mit tesz csak 30 embert is úgy helyezni el, katonás rendben, egészen új, ismeretlen viszonyok közt, hogy aztán baj, rendetlenség ne legyen. Az ifjak előre gondosan informátva voltak. Pillanat alatt kiki megtalálta helyét. A főiskolai szénior, (ne lásson senki nagyítást benne), valóban oly kenetteljes, alkalmoszerű, találó bibliai lókusokból szerkesztett imádságot mondott, a legsikerül-

tebb imádkozási modorban, hogy lehetlenség volt egy szívvel és szájjal rá nem mondani az „Amen“-t. De hiszen ott volt a t. Szerkesztő úr is, bizonyosságot tehet igazságom felől, egy-szersmind büszke lehet képzett tanítványára. Az imádkozás után — lehet gondolni — egyező akarattal kezdetét vette az étkezés. A szép, csinos terítékről oly hívogatólag mosolygott felém s megvallom, még ingerelte is étvágyamat a felséges gulyás, hogy szinte fájt a lelkemnek, mért nem vagyok én is . . . remanens diák. Hát még az utána következő pompás túrós galuska!! Szóval, a hálaadó imádság alkalmával az étkezés után csakugyan „a szív teljességéből“ szólhatott a száj. Mindezen beszédek, — mondani fogja valaki, — nagyon is a testnek beszédei. Én pedig másként gondolom. Ha új konvik-tusunk ebédben és vacsorában nem csak a kenyérért kiáltó szükségét elégíti ki, de izléses felszerelése, szép rendtartása által a lélekre, kedélyre, erkölcsre is nemesítőleg hat: oly esz-közt ad főiskolánk — ne tagadjuk — kissé mellőzött . . . pae-dagógiai hivatásának betöltéséhez, melyet a humanitás elleni merénylet volna kellőleg nem méltányolni.

És most előre! mindenkor előre! Az aratásra való ga-bona még sok!! Rendezkedésünkben még sok kívánni való van hátra, vagy hát már mi eddig is előbb állanánk sok má-soknál? De hát nem legerősebb kell-e mennünk? Debreczen-nek?! Az ő magyar reformátusságnak?! Mert „ha a só meg-ízetlenül, mivel sózatik meg?“ . . . De ne csak a buzdításnál maradjunk. E lapokban jelent meg a főtiszteletű püspök úr felhívása épen az új tápintzet s az azt igénybe vevő szegény sorsú jó tanulóik érdekében. Ebédelni, uram, ugyan nem ebé-deltem, mert nem voltam remanens diák, de — mert végig nézhettem az első ebédet — azon kéréssel zárok ide 1 forintot, hogy legyen szíves e csekélységet a t. Szerkesztő úr a főt. püspök úr által e lapban közzé tett felhívásában jelzett célra fordítani, szóval illetékes helyére juttatni.

Vajha a szept. 10-iki első nagy étkezés megkezdése al-kalmával találkozónának, kik e parányi összeget többszörözve adnák a nemes célra!

Isten velünk!

Egy pap.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

A bölcseségnek sokaságában sok búsulás vagyion.

(Vége.)

Negyven éve, hogy a hazának minden fia egyenlő a jog-ban, egyenlő a kötelességben. S épen ennyi idő kellett Mózes-nek arra, hogy a szolgaságban eldurvult zsidókat a theokrati-kus államban honhoz kösse.

És e hosszú 40 év alatt mi, a kik mindig a népszabad-ságnak nem csupán áhítatos kívánói, hanem akkor és ott, a hol azért küzdeni kellett, a kényszer-parancsolta védelem harczá-nak részesei is voltunk; mi, a kik, mint Diderot másokról mondja, nem voltunk kétértelmű lény, mely a levegőben ég és föld között függ, hanem szívvel és lélekkel a nemzeti ügy pártolói, — mi még annyira se méltattuk a nemzet felszabadulá-sának örök dicsőségű napját, hogy arra egy imát, arra egy éneket vettünk volna fel, legalább hétköznapi, vagyis csupán imádsággal megüledő istenitisztelestünk keretébe! De hiszen nem vettünk a reformáció ünnepére sem!

Szörnyűségesen vonzó puritanismus! Nincs szavam arra, hogy méltóan kifejezzem fenkölttségét! És mit mond e b. lap t. szerkesztője egy énekre, mely márcz. 15-ére vonatkozva, a népet a szolgaság házából kihozott Jehova magasztalását zengi? „Mivel a 48-ik évi eseményre reflektál, nem adhatom ki, mert közönséges istenitiszte-letben csak az összes egyház által elfogadott szövegű ének használható!“*)

Hát biz ez, kérem, nagyon nyomatékos mondás! Csakhogy talán azt lehetne ellenébe vetni: miért nem gondoskodott te-hát az egyházi illetékes hatóság, hogy egy oly napra, mely a Krisztus születési napjának — polgári értelemben véve — tö-rülmetszett párja; egy oly napra, melyben a lelkiismeret — általunk magasztalt — szabadsága mellett az egyéni, tehát ma-gában az emberteremtés isteni tervében is okvetetlenül befog-lalt szabadság, egy ország minden népének szabadsága: örök időkre biztosítva lett, miért nem íratott s miért nem adatott ki hatóságilag elfogadott szövegű imát és éneket, melyet a rab-szolgát szabad emberré tett dicsőséges történet évfordulati napján, a gyülekezet a szabadító Jsten imálandó nagy nevé-nek magasztalására örvendő hálával felbuzoghatott és elzeng-hetett volna?! S ugyanezt lehetne kérdeni más, több, az egy-

*) Nem jól idéz a t. cikkíró úr. Én lapunk márczius 10-iki számának szerkesztői postájában szóról-szóra ezt írtam: „A márczius 15-re írt templomi éneket nem adhatom ki két okból. Első az, hogy a templomi éneknek Istenhez kell beszélnie; a be-küldött ének pedig jórészt csak a márczius 15. nagy eszméjéhez kapcsolt reflexió, — igen gyöngé költői emelkedéssel írva. A má-sodik okom az, mert én úgy tanítom tanári kathetrámban s nem nagyon rég e lapban is megvitattam, hogy istenitisztelestünk alkal-mával csakis az énekes könyvünkbe fölvevett énekeket szabad éne-keltetni. Boesánat, de nem akarhatok már magammal ellenke-zésbe jönni.“ Engedjen meg a t. cikkíró úr, de én nem tartom sem jó, sem költői emelkedéssel írott éneknek például az ilyen stófát: „Mint a vándor, ha sok küzdelmek után Nyugalmas ott-hon enyhelyébe jutott, Elégülten néz át a hosszú pályán, Melyet annyi vész s bajok közt megfutott: Így nézünk mi is a sötét multba, Kik hazát leltünk ez áldott honba.“ Vagy ezt: „De „ma“ fölzen-dült a kor parancsszava: „Legyen egyenlő a hon minden fia, A munkás nép is hű társ a bajokban, Osztakozzék hát szabadság-ban, jogban.“ Törvénynyé tették ezt a Honnagyk, S a jobbágyok így lettek szabadok.“ Vagy még inkább ezt: „Ne felejtjük soha dicsőíteni szent neved, S áldani, kik egybeforrasztották a nemze-tet. Legyen ünnepül bejegyezve Minden hálás honfi keblibe Már-czius tizenötödike.“ Nekem valóban nem volna lelkem a mi szép templomi énekeinkhez szokott gyülekezeteink szájába ilyen igen gyöngé éneket adni, még ha az nem volna is az elvem, hogy a templomi éneknek épen úgy, mint az imádságnak, mindig Isten-hez kell beszélnie. Azt értem én a „reflexió“ alatt, hogy ezen ének is csak elmélkedik, okoskodik, de nem Istenhez beszél. Le-het, hogy a szó nem jó, de ez a lényegen nem változtat. Én sem tudok reflexió nélkül imádkozni, sőt el sem tudom ezt képzelni, de, megvallom, nem jó imádságnak tartom azt, a mely Istenhez nem beszélve, mintegy csak predikál. És így vagyok az énekkel is, a mely szerintem is egy az imádsággal. Ily nézeben levén, csakugyan nem adhattam ki a beküldött éneket. Hogy miért nin-esen a mi énekeskönyvünkben márczius 15-re ének, azt termé-szetesnek fogja találni, ha e könyv egybeállítására idejét tekin-tetbe veszi a t. cikkíró úr. De meg, magasabb szempontból véve a dolgot, ugyan hova vezetne az, ha nemzetünk politikai életé-nek minden nevezetesebb phasisát egy-egy templomi énekkel ün-nepelnék meg?! És ha valamelyik ilyen politikai mozzanat párt-szempontból nem tetszenék némelyeknek, hova lenne, legalább azon gyülekezetben, a szenteknek egyessége?! Csak hadd ma-radjon az a templomi gyülekezet Istennél, Isten országa dolgai-nál és ne menjen be a politikai dolgokba. Szerk.

ház életében felmerülő ünnepies cselekményeknél is, mint például harangfelhúzás, temetőhely-felavatás, orgonabeállítás stb., mert csak nem akarja manapság azt senki, hogy Ázsáf örömeivel, vagy Dávid bánatával tomboljak, sírjak, oly, bár tulajdonkép külső egyházi, de mégis egyházi ténykedésnél, a miért azok nem lelkesültek és nem is lelkesülhettek. Sokat tudnék írni saját szempontom mellett, mert ha predikációt írhatok a szent szövegből, imát is készíthetek szent mondatok beillesztésével: miután az ének dallamban kifejezett ima; készíthetek én éneket is a zsoltáros könyvbe felvett ének dallamára! Vagy ha ezt nem tehetem, vagy tennem tilos, akkor adjatok mindent teljesen elkészítve kezembe, hogy a megállapított módozat körülnyirbált keretében tovább adjam azoknak, a kik azt tölem — eo ipso — elfogadják. Én nem így tanultam a Krisztust.

Hát miért nem lehet azt az éneket nyomtatásban kiadni? mert a 48-iki eseményre reflektál; az ima és ének pedig Istennel való beszélgetés lévén, kizárja a reflectens okoskodást.

Itt aztán búsulásom sötét köpárnáján kell hogy nyugtassam meg eszemet! mert hogy az Istennel való társalgás kizárja a tisztességes tárgyakhoz való reflexiót?! az túlhaladja értelmemet!

Mert imádkozni reflexió nélkül nem tudok. A virág, ha illatját bocsátja, ha nem mondhatja is, reflektál a földre, hajszálcsovei éltető és átalakító működésére, a sugárra, mely színezte, a melegre, mely nedvét átdolgozta. És az ember, ha imádkozik, vagy énekel, ne reflektáljon, csak beszéljen Istennel! Mit beszéljen, ha örömet vagy bűjút szavakkal kifejeznie nem engedi a társalgási illem?! A madár reflektál a tavaszra és énekel; a szél reflektál melegítőkötött légbölcsojére, melyből szárnyára kelt. A mennydörgés az örök munkás természet műtermére, melyben a lételt fentartó erők harezából kifejlődik a sötét borúkat átnyilálló villám! Minden reflektál, ha nem tudja is kifejeznie, minden reflektál létkörülménye alapokaira; de az ember csak imádkozzék, de hogy s mikép? ha semmit abból, a mi az ő létvilágát képezi, imájába nem szabad beszönie? Uram, taníts engem imádkozni... mert én úgy, hogy szívemet előtted körülményeim — ha hallgatag — föltárásával is, ki ne öntsem, imádkozni nem tudok!! S mert nem tudok, tanulnom pedig késő és sikeretlen, elszakaszkodva a már úgy is hosszúra nyult búsító bölcsekedéstől: egy pár — tiszteletteljes kérdést intézek azokhoz, a kik feleletet adni illetékesek.

I. Minő hasznót vél az egyházak t. közönsége magára vagy az egész hitfelekezetre abból hárulni, ha — rendszeren — a nagyobb gyülekezetek lelkészei országos képviselőkké választatván: híveiket elhagyják?

Az én búsuló bölcseágem, ezt a talán nagyzási szokást, vagy csak engedékenységet, természetesen szüklátkörőségénél fogva: nem helyesli. Sajnálom, de e téren határozott puritán vagyok

Ha a haza veszélyben van, hadd el családodat, mindegedet; köss kardot a biblia mellé, állj őrt s ha kell, pusztíts azzal, de gyógyíts emezzel. De akkor, mikor szakszerűleg képzett száz és száz honfi van, kik a jogtörténet terén legalább is bírnak annyi ismerettel, mint egy lelkész, hazafiság tekintetében pedig egyik a másiknak semmit sem enged: akkor rá olvasok az Ur — legalább ez időszerint — desertált szolgálóra: „ne hagyjátok el a ti gyülekezeteiteket“ és ezt annyival inkább, mert, emlékezem, hogy egy szegény állapotban levő, de

igyekező lelkész, itt túl a Tiszán, folyamodott vala illetékes megyei és kerületi hatóságaihoz, azon alázatos kéréssel, hogy miután családja létszámához mérten nagyon kicsiny czipókat süttethet, különben sem tiszta siligójából: engedtessek meg neki, hogy a magas kormány által fizetendő díjért, mint szakértő ambuláns, 2 nyári hónapon át taníthassa a vidéken a méhtenyésztéshez szükséges gyakorlati ismeretet, és „non possumus“ lett rá a felelet.

És most? nohát most? a nagy egyházak lelkészei: képviselők; mert: a nagy városokban sok az intelligens, tehát, de a kicsiny gyülekezet, még ha mind intelligens is: kevés. Tehát: D. u. s. ez a vegytanilag összeállított „ergo“ katechizokhenes logyikája! Ez pedig van onnét, hogy sok különböző-féle dolgok vagynak a nap alatt.

II. Minő lendületet vár, a lelkészek tiszteletességének gyarapítása és épügy az összes testület becsületének, mint az egyházak komoly érdekének nevelése szempontjából, micsoda lendületet vár, mondom, az egyházi főigazgatóság abból, ha a fegyelmi eljárás alá vont belhivatalnokok ügyét, minden változtatás nélkül, a cselekvények meztelen feltárásával, a maga gyűlési jegyzőkönyvében megörökítve, a világ elé bocsátja?! Mily irányban tesz legalább erkölcsi hasznót ez az eljárás?

Mély tisztelettel kockáztatom a kérdést, nem volna-e jobb: elítélve megbüntetni mindazt, a ki szabály — sőt törvényellenes viselkedésével túllépte a törvény korlátait s vétkezett, holott neki kötelessége öröködni az erkölcsök tisztasága és a törvények szentsége fölött; de nem tenni ki közszemle gyalázatára dolgainkat... mikor az egyesek pellengérezésével úgy sem teszünk szolgálatot a kívánatos köztisztességnek! Én részemről nem lehetek barátja a mindenre kiterjedő nyilvánosságnak, mert az bizonyos fokig a meztelenségbe hat át. Jobb lenne tán a figefalevél!!

G. I.

Különfélék.

A tiszántúli egyházkerületi tanügyi bizottság aug. 31. — szept. 2. napjain gyűlést tartott Szabó János békésbányai esperes úr elnöklete alatt helyből és vidékről szép számmal összegyűlt tagok jelenlétében. A gyűlés legfontosabb tárgya az egyházkerületi népiskolai tanügyi szervezet megállapítása volt. E szervezet, mint egy szűkebb körű bizottság munkálata a tagok között előleges köröztetés után vétetett most tárgyalás alá, s nagyobb terjedelménél fogva a gyűlés legtöbb idejét elfoglalta; kiterjeszkedik az egyházközségi, egyházmegyei és egyházkerületi népiskolai szervezetre, nevezetesen az iskolaszékre és népiskolai rendtartásra, az egyházmegyei és kerületi tanügyi bizottságokra; elfogadás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetik. Ezenkívül a könyvkiadási vállalat ügyei, különösen a népiskolai olvasó könyvek előállítási módja felől tanácskozás voltak a gyűlés főbb tárgyai; utóbbi ügy végeldöntése egy még szeptemberhóban tartandó közelebbi gyűlésre hagyatott fenn. Ugyanakkor tárgyalatnak a népiskolai statisztikai adatok is.

Uj tápintezetünk. (Nyilvános számadás.). A főiskolai tápintezet javára újabban adakoztak: A szathmári egyház részéről Joó Ignác egyházi pénztárnok 5 frt, a Tisza-igari egyház részéről Kovács Zsigmond ref. lelkész 34 frt 11 kr, a kunhe-

gyesi ev. ref. egyház részéről Rác Miklós ref. lelkész 10 frt. Az eddigi adakozások összege a már nyugtázott 36 forinttal együtt 85 frt 11 kr. Fogadják a nemes lelkű adakozók a tápintézeti bizottság nevében kifejezett forró köszönetemet. Debreczen, 1888. szept. 7. Rózsá Sándor, kollégiumi háznagy.

Egyházmegyei közgyűlés. Az alsó-szabolcs-hajdúvidéki egyházmegye f. hó 6-án közgyűlést tartott H.-Szoboszlón, melyről részletesebb referátát hozunk.

A tiszai-kürti ev. ref. egyházköztség csaknem ezredéves régi temploma helyén épített új templomának felavatási ünnepélyét, — a környékbeli lelkészek közreműködése mellett, — folyó hó 23-dikán délelőtti 9 órakor tartja meg. Miről az érdeklődők tudomás s esetleg részvétel végett tisztelettel értesítetnek.

A sárospataki ev. ref. akadémia tanrendje az 1888-ik tanév első felére. A) A vallás- és egyháztudományi szakban: Mitrovics Gyula, rendes tanár, főiskolai lelkész, előadja 1. Az erkölestamból: az első vagy történeti részt, hetenkint 3 órán. 2. A gyakorlati theológiából: az egyházi szónoklattan, folytonos tekintettel a magyar protestáns egyházi beszédiradalomra, írásmű és szónoklati gyakorlatokkal összekötve, het. 5 órán. Wargaj Lajos, rendes tanár, előadja 1. A keresztyén egyház történelmét (a reformáció után), het. 4 ó. 2. A XIX. század egyháztörténelmét, het. 2 ó. 3. A vallások összehasonlító ismertetését, het. 3 ó. 4. A symbolikát, het. 1 órán. P. Nagy Gusztáv, rendes tanár, előadja A bibliai vallást, és pedig: 1. Az ó-szövetségi kor vallástörténetét, het. 4 ó. 2. Az új-szövetségi kor vallástörténetét, het. 5 órán. Radácsi György, rendes tanár, ez évi szakelnök, előadja 1. Az ó-szövetségből Exodus 25—40. fejezeteit és Ezekiel megfelelő részleteit, het. 3 ó. 2. Az új-szövetségből a Mennyei jelenések könyvét, het. 3 ó. 3. Az ó-szövetségi kánon történetét (isagogika), het. 4 órán. V. Krüzselyi Bálint, rendes tanár, előadja Az egyházjogot, het. 4 órán. B) A bölesészeti szakban: Szinyei Gerzson, rendes tanár, főiskolai könyvtárnok, előadja 1. A magyar irodalomtörténetéből: Tompa és Petőfi költészetét, het. 4 ó. 2. A nevelést (II. rész: Oktatástan), het. 2 órán. Finkey József, a jogtudományok tudora, köz- és váltóügyvéd, rendes tanár, előadja A bölesészet történetét, het. 4 órán. Molnár Lajos, főgimnáziumi rendes tanár, előadja A legújabb kor történetét, het. 4 órán. Nagy Gusztáv, theologiai rendes tanár, tanítja Az angol nyelvet, het. 2 órán. Kun Pál, főgimnáziumi rendes tanár, előadja A francia irodalomból: Montesquieu, L'esprit des loix cz. művét, olvastatva s magyarázva, het. 2 órán. Csontos József, theologiai segédtanár és alkönyvtárnok, előadja 1. A héber nyelv elemeit, het. 4 ó. 2. Az új-szövetségi görög nyelvet, különös tekintettel az evangéliumok olvastatására, het. 2 órán. **J e g y z e t:** Ugy a theologiai, mint a bölesészeti szak összes hallgatóit az egyházkerületi hatóság az egyházi ének gyakorlására is kötelezvé, e czélből Pásztor Sámuel, ének- és zene-tanár hetenkint 1 órán, szombaton d. u. 4—5-ig énekórát ad, a mely „Gyakorlati éneklés“ czím alatt a lecke-könyvbe is beírandó. C) A jog- és államtudományi szakban: Emődy Dániel, okleveles ügyvéd, rendes jogtanár, előadja 1. A magyar magánjog rendszerét, het. 5 ó. 2. A polgári peres és perenkívüli eljárást, het. 5 ó. 3. A magyar családi és öröklési jog alap-

elveit (rendkívüli előadás), het. 2 órán. Nemes Ferencz, rendes jogtanár, előadja 1. A magyar büntetőjog rendszerét, het. 5 ó. 2. A magyar közigazgatási jogot, het. 5 órán. Szánthó Gyula, a jog- és államtudományok tudora, rendes jogtanár, a jog- és államtudományi kar ez évi szakelnöke, előadja 1. A római jogot (Institutiók), het. 8 ó. 2. A bányajogot (rendkívüli előadás), het. 2 órán. Ballagi Géza, a jog- és államtudományok tudora, rendes jogtanár, ez évi akadémiai igazgató, előadja 1. A nemzetgazdaságtant, het. 5 ó. 2. Az alkotmány- és kormányzati politikát, het. 5 órán. V. Krüzselyi Bálint, köz- és váltóügyvéd, rendes jogtanár, előadja 1. Az osztrák polgári magánjogot, het. 6 ó. 2. Az egyházjogot, het. 4 órán. Kun Béla, köz- és váltóügyvéd, rendes jogtanár, előadja 1. Az államszámvitel-tant (rendkívüli előadás), het. 3 ó. 2. A bevezetést a statisztikába (rendkívüli előadás), het. 3 ó. 3. A bevezetést a jog- és államtudományokba, het. 2 órán. Orbán József, akadémiai rendes tanár, előadja A magyar alkotmány- és jogtörténetet, het. 7 órán. Finkey József, a jogtudományok tudora, köz- és váltóügyvéd, akadémiai rendes tanár, előadja 1. A jogbölesészetet, het. 8 ó. 2. A bölesészet történetét, het. 4 órán. Kun Zoltán, az összes orvostudományok tudora, főiskolai orvos, előadja A törvényszéki orvostant (rendkívüli előadás), het. 2 órán. Molnár Lajos, főgimnáziumi rendes tanár, előadja A legújabb kor történetét, het. 4 órán. Szinyei Gerzson, akadémiai rendes tanár, főiskolai könyvtárnok, előadja 1. A magyar irodalom történetéből: Tompa és Petőfi költészetét, het. 4 ó. 2. Az oktatást, het. 2 órán. Nagy Gusztáv, theol. rendes tanár, tanítja Az angol nyelvtant, het. 2 órán. Kun Pál, főgimn. rendes tanár, előadja A francia irodalomból: Montesquieu L'esprit des loix című művét olvastatva s magyarázva, het. 2 órán.

Szerk. posta. S. K. B.-S o m. Nagyon köszönöm a szíves tudósítást. Hálával fogadom lekötelező ígérteit. Jóindulatát legyen szíves lapunk irányában ezentúlra fentartani.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

H I R D E T É S .

Pályázat

a sz.-somlyói s. lelkészi és az esperesi irodavezetői állomásra, mely egy bútorozott szobán kívül, a következő javadalommal van összekötve:

1. Kézpénz 240 frt.
2. A konfirmálandóktól mintegy 30 frt.
3. Az általa végzendő hivatalos ténykedésért járó palástdíj — mintegy 100—120 frtra tehető.
4. Alólírt asztalánál teljes ellátás.

A felszerelt pályázati folyamodványok folyó évi szeptemberhó 20-áig alólírthoz nyujtandók be. Sz.-Somlyó, 1888. szept. 2.

Nagy László,
sz.-somlyói ref. pap és esperes.